

ĐỀ TÀI 3: NĂM II

Ý NGHĨA VÀ TẦM QUAN TRỌNG CỦA VIỆC GIÁO DỤC NHÂN BẢN

Mỗi người sinh ra trên trái đất đều được mời gọi trở thành người tốt. Trở thành người tốt có nghĩa là đạt tới sự trưởng thành và đạt tới viên mãn của chính mình.

Để trở thành con người tốt, mỗi người cần được đào tạo về phương diện nhân bản. Trong chương trình đào tạo các Dự Tu, nhân bản là một trong bốn phương diện đào tạo (Nhân bản, tu đức, tri thức và mục vụ), nó nắm giữ vai trò nền tảng của việc đào tạo. Nếu thiếu đi việc đào tạo nhân bản thì việc huấn luyện con người thiếu đi nền tảng của nó. Bởi thế, tâm lý gia S. Peck có lý khi nói: “Con đường nên thánh là nẻo đường ngang qua sự trưởng thành nhân bản.”

Trưởng thành nhân bản là một quá trình tiệm tiến, khó khăn và lâu dài. Mỗi người chúng ta cần tìm hiểu, học hỏi các đức tính nhân bản và thực hành để trở thành người tốt. Việc đào tạo chỉ có hiệu quả thực sự khi có sự tiến bộ và biến đổi nơi Dự Tu.

1. Ý NGHĨA CỦA VIỆC GIÁO DỤC NHÂN BẢN

Theo chiết tự từ Hán Việt: chữ Nhân khi viết, có 2 yếu tố: chữ “*nhân*” (người) và chữ “*nhị*”: 仁. Nhân có nhiều nghĩa: 1) Nhân là cái đạo lý làm người phải thể mới gọi là người. Yêu người không lợi riêng mình gọi là nhân; 2) Cái nhân ở trong hạt quả: hạt nhân; 3) Tê liệt: bất nhân: người bị tê liệt.

Như thế, cả hai cách viết chữ “*nhân*” đều có chữ người. Một đằng, nói về cái gốc của con người, một đằng nói về lòng thương người hướng tới người khác (nhị nhân = nói lên tương quan). Vì thế, chúng ta hiểu chữ *nhân bản* cách rộng rãi hơn: *Nhân* là người, là nhân cách, nhân đức, là cách sống...; *Bản* là gốc, là căn bản, là bản lề.

Nhân bản là cái nền tảng làm nên con người, làm nên “tính người” để phân biệt “con người” với “con vật”; là cách sống của một con người biết đối nhân xử thế đúng với phẩm giá cao quý của mình. **Nhân bản có thể hiểu là phong cách sống tốt, những nhân đức căn bản mà một con người cần phải có, để xứng đáng là “người.”**

2. TẦM QUAN TRỌNG CỦA VIỆC GIÁO DỤC NHÂN BẢN

Giáo dục nhân bản nắm giữ vai trò nền tảng trong việc huấn luyện con người và nhất là huấn luyện ơn gọi linh mục. Nếu nền tảng nhân bản không vững thì được ví như xây nhà ở trên cát. Còn nếu nền tảng nhân bản vững chắc thì được ví như xây nhà trên đá (x. Mt 7,24-25). Bởi thế, kinh sĩ Sauvêtre đã viết: “Để trở thành linh mục, càng hơn nữa một thánh nhân, ta phải là một con người hoàn toàn trước đã.”

Đức giám mục d’Hulst nhấn nhủ các giáo sư chủng viện: “Hãy giáo dục chủng sinh nên người trước đã, đoạn huấn luyện thành Kitô hữu, rồi linh mục.” Nhờ Giáo dục nhân bản, qua việc tập luyện đức tính tự nhiên, con người mới đạt trưởng thành nhân bản, để xứng đáng là “người” hơn. Sự trưởng thành nhân bản còn là nền tảng để xây dựng sự trưởng thành của người Kitô hữu, qua việc tập luyện các nhân đức Kitô giáo, nhờ đó, họ sẽ đạt mức độ *trưởng thành Kitô hữu*, được hoàn hảo, thánh thiện, trở nên giống Chúa Kitô, xứng đáng chức vị là “con Chúa”. Có trưởng thành nhân bản mới có trưởng thành Kitô hữu, và nhờ đó, người muốn theo đuổi ơn gọi (tu sĩ, linh mục) mới phát huy và xây dựng được nếp sống tu trì cách tốt đẹp, qua việc thực thi hoàn hảo các lời khuyên Phúc Âm gọi là *trưởng thành đời tu*. Trong thực tế, nơi học đường và gia đình, chúng ta thường ít chú trọng đến việc giáo dục nhân bản. Vì thế, việc huấn luyện các Dự Tu phải được thực hiện theo tiến trình sau: Trước khi trở thành Kitô hữu chính danh, phải trở thành người tốt; trước khi trở thành linh mục tốt, phải trở thành người tốt.

Khi nói về tầm quan trọng của việc đào tạo nhân bản, Tông Huấn *Pastores dabo vobis*, số 43 xác nhận: “**Đào tạo nhân bản là nền tảng của mọi nền đào tạo linh mục**: ‘Không có đào tạo thỏa đáng thì việc đào tạo linh mục trong toàn bộ sẽ thiếu hụt mất nền tảng cần thiết’ (PDV 43). Các nghị phụ kinh nghiệm vẫn thường xác nhận: Đó còn là một đòi buộc mà nguyên do sâu xa nhất nằm trong chính bản chất của linh mục và của thừa tác vụ linh mục.”

Được mời gọi trở nên “*hình ảnh sống động*” của Đức Giêsu Kitô là Đầu và Mực Tử, linh mục cần phản ánh nơi chính mình, trong mức độ có thể, sự thành toàn nhân bản có thể được rạng chiếu nơi con Thiên Chúa làm người và như được nhìn xuyên thấu qua các thái độ đầy hiệu năng của ngài đối với tha nhân, đúng như lời diễn tả của các sách Tin Mừng... Chính vì thế, việc đào tạo nhân bản cho ứng sinh linh mục có một tầm quan trọng riêng biệt vì lý do linh mục phải liên hệ với những người đón nhận sứ vụ của mình. Thật vậy, để cho thừa tác vụ linh mục được dễ tin cậy hơn và để đón nhận hơn xét theo phương diện nhân bản, **linh mục cần phải trau dồi nhân cách của mình sao cho mình trở nên một “nhịp cầu” chứ không phải một chướng ngại vật cho tha nhân trong việc gặp gỡ Đức Giêsu Kitô Đấng cứu chuộc loài người.**

3. MỤC TIÊU CỦA VIỆC GIÁO DỤC NHÂN BẢN

Giáo dục nhân bản **là làm phát triển, làm triển nở** những tiềm năng, năng lực và nguồn lực nơi mỗi người để giúp họ xây dựng một nhân cách tốt. Giáo dục nhân bản là **huấn luyện trở thành con người tốt**, con người trưởng thành toàn vẹn về các khía cạnh thể lý, tâm lý, tri thức, đạo đức và tinh thần... Vì thế, mục đích căn bản của giáo dục là huấn luyện trở thành những con người tốt cho xã hội và Giáo Hội.

Hay nói cách khác, mục tiêu của giáo dục nhân bản đó là **giúp con người đạt trưởng thành nhân bản**. Sự trưởng thành nhân bản được biểu hiện bên ngoài khi có những đức tính tự nhiên, do tập luyện, đạt được nhân cách viên mãn, như : tác phong tốt đẹp; suy nghĩ chín chắn, khôn ngoan; ý chí tự chủ, kiên quyết; tâm tính quân bình, điềm tĩnh; cư xử hài hòa, lịch sự, quảng đại, vị tha ...

Công Đồng Vatican II trong sắc lệnh Đào tạo Linh mục (số 11) đề cập đến giáo dục nhân bản cho các chủng sinh và có thể áp dụng cho các Dự Tu: “*Các chủng sinh phải tập cho quen điều hòa thích hợp cá tính mình. Họ phải được huấn luyện cho có tinh thần quả cảm, biết quý trọng những đức tính mà người đời thường ưa chuộng và không thể thiếu nơi các thừa tác viên của Chúa Kitô, như lòng thành thực, giữ đức công bình, tín trung, cư xử lịch thiệp, khiêm tốn và bác ái trong ngôn từ ...*” “*... Vì thế, nên giáo dục phải nhằm huấn luyện các chủng sinh đạt được mức Trưởng Thành Nhân Bản thỏa đáng, nhất là mức trưởng thành được kiểm nghiệm trong đức tính cương nghị, trong khả năng quyết định chín chắn và một óc phán đoán về con người và các biến cố.*”

4. PHƯƠNG PHÁP RÈN LUYỆN TRƯỞNG THÀNH NHÂN BẢN

Nguyên tắc rèn luyện: Nội tâm hóa, thực hành các đức tính và từng đức tính nhân bản một cách liên li, nhiều lần trong ngày, trong tuần để hình thành nếp sống, nhân đức và lối sống mới của mình. Bởi vì, **nhân đức là gì nếu không phải là thói quen tốt được thực hành nhiều lần.**

Mỗi Dự Tu lập một bản danh sách các đức tính mà mình cần phải rèn luyện: trật tự, sạch sẽ, lịch sự, thật thà, hiếu khách, đúng giờ, lịch sự, tôn trọng, chăm chỉ v.v... Không tập luyện tất cả cùng một lúc, nhưng chú trọng từng đức tính một, và tự kiểm tra hằng ngày. Khi nào mình nắm vững một đức tính và tập luyện đức tính đó được rồi, thì mới bắt đầu rèn đức tính khác; và cứ lần lượt như vậy rèn luyện cho đến khi đạt được các đức tính đó.

Kết luận

Giáo dục nhân bản rất quan trọng và cần thiết cho con người, để xứng đáng là “NGƯỜI,” là “NGƯỜI KITÔ HỮU” và càng cần thiết hơn nữa cho “NGƯỜI TU SĨ” tương lai. Giáo dục nhân bản nhằm hướng đến “*con người trưởng thành*”, theo một khuôn mẫu lý tưởng, đó là Chúa Giêsu Kitô, “*siêu người mẫu*” của chúng ta.

Ban MVOG GPV

THẢO LUẬN

1. Hãy đọc kỹ chủ đề ở nhà. Lên lớp chia nhóm thảo luận chủ đề khoảng 30 phút. Số thời gian còn lại yêu cầu các nhóm cử người thuyết trình vấn đề nhóm thảo luận.
2. Theo bạn, việc đào tạo nhân bản có cần thiết không? Tại sao?
3. Bạn thấy nhân bản của các bạn trẻ Việt Nam hiện nay thế nào?
4. Là một ứng sinh linh mục, bạn đã, đang và sẽ tự rèn luyện các nhân đức nhân bản như thế nào?